

Udział dzieci w DRR – przewodnik krok po kroku

Spis treści:

Wprowadzenie do przewodnika włączania dzieci do udziału w działaniach związanych z ograniczaniem ryzyka katastrof (DRR)	2
Etap 1 - Dlaczego dzieci mają uczestniczyć w ograniczeniu ryzyka katastrof?	3
Etap 2 - Zdefiniuj swój projekt	6
Etap 3 - Określ grupę docelową i zasięgnij porady ekspertów	8
Etap 4 - Dowiedz się, co musisz zrobić, żeby współpracować z dziećmi	9
Etap 5 - Dowiedz się, jakie zasoby będą potrzebne	12
Etap 6 - Przestrzeń	14
Etap 7 - Głos	16
Etap 8 - Odbiorcy	18
Etap 9 - Wpływ	19
Etap 10 - Monitorowanie i ocena	20

Wprowadzenie do przewodnika włączania dzieci do udziału w działaniach związanych z ograniczaniem ryzyka katastrof (DRR)

Czy rozważasz włączenie dzieci do swoich działań związanych z ograniczaniem ryzyka katastrof (DRR)? To wspaniale! W takim razie ten przewodnik jest przeznaczony dla Ciebie. Na następnych stronach znajdziesz szczegółowe wskazówki, które Ci w tym pomogą.

Przewodnik obejmuje dziesięć etapów, które przygotowują Cię do włączenia dzieci w swoje działania i będą przydatne także, kiedy dzieci będą już w nich uczestniczyć. Po kliknięciu na każdy etap zostaną wyświetlone jego elementy. Elementy te, które będziemy nazywać „krokami” pozwalają podzielić każdy etap na mniejsze, łatwiejsze w przeprowadzeniu kroki. Składają się one z pytań naprowadzających. Można traktować je jak listy zadań do wykonania, obejmujące wszystkie działania, jakie należy wykonać, aby ukończyć każdy etap. Dla niektórych etapów przedstawiamy także przykłady dobrych praktyk i przydatne narzędzia. Mają one stanowić inspirację! Ilustrują one czasami genialne sposoby, w jakie inni ludzie radzili sobie z włączaniem dzieci w swoje działania. Narzędzia natomiast mają pomóc w uzyskaniu odpowiedzi na pytania pomocnicze.

Zalecamy czytanie przewodnika po kolei, poczynawszy od pierwszego etapu, a kończąc na ostatnim. Jeżeli znacie już odpowiedzi na pytania pomocnicze dla danego etapu, to wspaniale! W takim przypadku nie ma potrzeby odpowiadać na nie ponownie, ale mogą pełnić funkcję przypominającą i pomóc Wam upewnić się, że nie pominęliście żadnego istotnego elementu.

Zanim przejdziemy do samego przewodnika, pragniemy podkreślić jedną, bardzo istotną rzecz. Zwykle, kiedy myślimy o włączaniu dzieci do działania, najłatwiej jest myśleć o tym z perspektywy odgórnej, zwłaszcza, jeśli temat dotyczy kryzysów lub katastrof. Dorośli zwykle pragną włączać dzieci w określone działania w sposób, który sami już ustalili (np. prowadząc kampanie informacyjne w szkołach). Chcemy zachęcić Was do zakwestionowania tego dogmatu. Spróbujcie zastanowić się nad sposobami, w jakie dzieci mogą współtworzyć działania i jak mogą one decydować o tym, *w czym* i *w jaki sposób* chcą uczestniczyć. W pełni zdajemy sobie sprawę z tego, że stopień, w jakim dzieci mogą współtworzyć działania może zależeć od charakteru tych działań. Pamiętajmy jednak, że autentyczne, znaczące współuczestnictwo oznacza włączenie dzieci od samego początku i pozwalanie im na wyrażanie swojego zdania na wszystkich etapach. Niech ta myśl towarzyszy Wam podczas lektury.

Na koniec chcielibyśmy zaznaczyć, że jeśli nie potraficie odpowiedzieć na konkretne pytanie, to nie ma się czym martwić. Nie ma tu testu końcowego. Spróbujcie po prostu odpowiadać na pytania najlepiej, jak potraficie. Pytania mają Wam tylko pomóc upewnić się, że wzięliście pod uwagę wszystko, co trzeba przed przystąpieniem do działania.

Etap 1 – Dlaczego dzieci mają uczestniczyć w ograniczeniu ryzyka katastrof?

Opis/Wdrożenie:

Na początku naszej drogi do włączania dzieci w ograniczanie ryzyka katastrof warto zadać sobie podstawowe pytanie: Dlaczego uczestnictwo dzieci jest tak ważne dla naszej pracy? Oczywiście, może Wam się wydawać, że udzieliliście już odpowiedzi na to pytanie. Nie należy go jednak pomijać. Jeśli Wasza praca ma przynieść długoterminowe efekty, musicie przekonać innych, żeby zrozumieli, jak ważne jest włączanie w nią dzieci. Proces ten rozpoczniemy od przygotowania najlepszych przemawiających za tym argumentów. Krok 1.1 pomoże Wam wyjaśnić sobie samym, dlaczego jest to takie ważne.

Nasza rada: zapiszcie swoje odpowiedzi w prostych słowach! To pomaga uporządkować myśli. Zalecamy zapisywanie odpowiedzi na wszystkie pytania zawarte w przewodniku, ale najważniejsze są te umieszczone na początku.

Innym aspektem, który koniecznie należy rozważyć, jest trwałość uczestnictwa dzieci w ograniczaniu ryzyka katastrof. Zbyt często zdarza się, że taki udział ogranicza się do pojedynczych działań, podczas, gdy powinien być regularny. Jednym z wielu powodów, dla których warto zadbać o regularny udział dzieci jest to, że ułatwi Wam to pracę. Łatwiej jest przecież kierować ustalonym porządkiem niż ustanawiać za każdym razem nowy.

Przeznaczcie teraz trochę czasu na stworzenie podstaw dla swoich działań w kolejnych krokach.

Krok 1.1. Zastanów się, dlaczego uczestnictwo dzieci jest tak ważne dla twojej pracy związanej z ograniczaniem ryzyka katastrof?

Pytania pomocnicze:

Dlaczego uczestnictwo dzieci jest ważne?

Dlaczego Wasza organizacja powinna nad tym pracować?

Jaki jest najlepszy znany Ci argument przemawiający za włączeniem dzieci w działania?

Krok 1.2.: Zastanów się nad tym, jak włączyć dzieci na stałe do prac Twojej organizacji

Pytania pomocnicze:

Jaki jest stosunek Twoich współpracowników do włączania dzieci w działania?

Jakie konkretne kroki możesz podjąć, aby zapewnić, że Twoja organizacja będzie przywiązywać większą wagę do współpracy z dziećmi?

Jakie formy współpracy z dziećmi mogłyby zapewnić ich regularny udział w działaniach?

Dlaczego dzieci mogłyby chcieć włączyć się w działania na dłuższą metę?

Przykłady:

- W tej zakładce „[Dlaczego warto włączyć dzieci w działania?](#)” przedstawiamy szereg argumentów dowodzących, dlaczego udział dzieci jest ważny.
- Uczelnia internetowa CDP online college przedstawiła kilka powodów, dla których włączanie dzieci w prace jest ważne. <https://cpdonline.co.uk/knowledge-base/safeguarding/child-participation/>
Na str. 16 młodzi ludzie i osoby odpowiedzialne za podejmowanie decyzji przedstawiają inne argumenty dowodzące, że włączanie dzieci i młodzieży w działania w sytuacjach kryzysowych jest istotne.
- Włączanie dzieci i młodzieży w działania podczas sytuacji kryzysowych. Zalecenia dla osób podejmujących decyzje w regionie nordyckim wydane przez Nordic Welfare Centre. <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1744885/FULLTEXT01.pdf>. Str.31.

Narzędzia i materiały:

- W Rozdziale 3 tej publikacji wydanej przez Emerging Minds przedstawiono niektóre korzyści z włączania dzieci w działania z punktu widzenia organizacji. <https://emergingminds.com.au/resources/an-overview-of-child-participation-key-issues-for-organisations-and-practitioners/#the-benefits-of-child-participation>
  - Wytyczne, opracowane przez Eurochild na zlecenie Rady Państw Bałtyckich, stanowią szczegółowy przewodnik jak ustanowić organ doradczy złożony z dzieci. Dziecięcy organ doradczy jest formą włączania dzieci w działania, która zapewnia ich regularne, znaczące uczestnictwo w pracach. <https://childrenatrisk.cbss.org/publications/guidelines-setting-up-a-child-advisory-board-at-the-council-of-the-baltic-sea-states>
  - Niektóre organizacje prowadzą szkolenia z zakresu włączania dzieci w działania przeznaczone dla organizacji.
-
- OSCE: Working with and for Youth - Practical ideas to foster youth engagement in policies, processes and programs: <https://www.osce.org/files/f/documents/8/b/540437.pdf>
  - Save the Children, Children's participation in decision-making: Why do it, When to do it, How to do it: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/childrens-participation-decision-making-why-do-it-when-do-it-how-do-it/>

- Save the Children – The Nine Basic Requirements for Meaningful and Ethical Children’s Participation:
https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/basic_requirements-english-final.pdf/

Etap 2 – Zdefiniuj swój projekt

Opis/Wdrożenie:

Mamy nadzieję, że Wasze argumenty przemawiające za włączaniem dzieci w działanie związane z ograniczaniem ryzyka katastrof są teraz bardziej uporządkowane niż wcześniej.

Teraz więc chcielibyśmy, abyście zwrócili uwagę konkretnie na Waszą pracę. Wyobraź sobie cały proces włączania dzieci jako projekt. Pierwszym etapem tego projektu jest zastanowienie się nad celami. Jaki jest cel Twojej pracy? W jakie jej obszary chciał(a)byś włączyć dzieci? I dlaczego w ogóle chcesz, żeby w niej uczestniczyły?

Ten etap jest bardzo ważny! Poświęć trochę czasu na zastanowienie się nad powyższymi pytaniami. Skonsultujcie się ze współpracownikami i porozmawiajcie z osobami, które będą w tym uczestniczyć. Dzięki temu zarówno Wy, jak i Wasi współpracownicy będziecie mogli określić jasne cele. W dalszej części naszego przewodnika pomożemy Wam wykorzystać odpowiedzi udzielone na tym etapie tak, aby Wasz projekt był udany. Na tym etapie naprawdę istotne jest zastanowienie się nad sposobami, w jakie dzieci mogą współtworzyć działania i jak mogą one decydować o tym, *w co i w jaki sposób* chcą się włączyć.

Jeśli uważacie, że cele zostały już wyraźnie określone i że udzieliliście odpowiedzi na powyższe pytania, możecie przejść do [Etapu 3](#).

Krok 2.1. Zdefiniuj cele swojej pracy

Pytania pomocnicze:

Dlaczego chcesz włączyć dzieci w swoje działania?

Co chcesz osiągnąć dzięki uczestnictwu dzieci?

Kto jest adresatem Twoich działań?

Jaki wpływ powinny wywrzeć Twoje działania?

Krok 2.2. Zadbaj o udział dzieci, a przynajmniej *rozważ taką możliwość*.

Pytania pomocnicze:

W jaki sposób dzieci mogą podejmować decyzje lub uczestniczyć w ich podejmowaniu?

W jaki sposób mogą wyrażać własne opinie na tematy, w które mają się zaangażować?

W jaki sposób dzieci mogą współtworzyć działania? (Udział w ich tworzeniu to podstawa prawdziwego uczestnictwa!)

Jakie korzyści odniosą dzieci z uczestnictwa w działaniach?

Co chciałbyś, żeby dzieci zapamiętały ze swojego udziału w pracach?

Pamiętaj, że uczestnictwo inicjowane przez dzieci obejmuje całe spektrum działań. Na jednym jego krańcu znajdują się działania w całości inicjowane i kierowane przez dzieci, co,

być może, nie zawsze jest wykonalne w Twojej pracy. Zawsze jednak możemy dopilnować, aby nie znaleźć się na przeciwległym krańcu tego spektrum.

Krok 2.3. Zastanów się nad różnorodnymi schematami i formatami uczestnictwa w Twoich pracach

Pytania pomocnicze:

Na jakie, różne, sposoby możesz włączyć dzieci w swoje działania?

Jaki format będzie najlepszy dla zapewnienia udziału dzieci?

Czy działania będą prowadzone online czy stacjonarnie?

W jakie obszary działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof chciał(a)byś włączyć dzieci?

Dlaczego jest to ważne, aby dzieci poznały te konkretne tematy?

Przykłady:

- Finlandia - Child participation in voluntary fire brigades (Valtteri Tervala)
-

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:
- Roger Hart's 'The ladder of child participation, UNICEF
https://www.unicef.ca/sites/default/files/imce_uploads/UTILITY%20NAV/TEACHERS/DOCS/GC/levels_of_child_participation.pdf
- 'So you want to consult with children? A toolkit of good practice', Save the Children
https://inee.org/sites/default/files/resources/So_You_Want_to_Consult_With_Children_final.pdf
- Save the Children, Children's participation in decision-making: Why do it, When to do it, How to do it:
<https://resourcecentre.savethechildren.net/document/childrens-participation-decision-making-why-do-it-when-do-it-how-do-it/>

Etap 3 – Określ grupę docelową i zasięgnij porady ekspertów

Opis/Wdrożenie:

Na tym etapie ustaliliście już cele, macie pewne pojęcie o zakresie tematyki i plan, w jaki sposób włączyć dzieci do swoich działań. Doskonale! To znaczy, że zaszliście już daleko.

Następny etap polega na określeniu grupy docelowej, z którą będziecie pracować. W związku z tym możecie też zacząć rozglądać się za organizacjami, które pracują z dziećmi, ponieważ mogą one okazać się cennym atutem.

Krok 3.1. Wybierz grupę docelową, która odniesie korzyści z włączenia się w działania.

Pytania pomocnicze:

Jaka grupa dzieci może odnieść największe korzyści z uczestnictwa w Waszych pracach? Które grupy dzieci (w zależności od wieku, miejsca zamieszkania itp.) mogą pomóc Wam osiągnąć Wasz cel?

Jak możesz dołożyć wszelkich starań, żeby zadbać o to, by wybrana grupa dzieci była inkluzywna (pod względem płci, wieku, poziomu wykształcenia, sprawności lub kultury)? Czy grupa docelowa chce (dobrowolnie) uczestniczyć w działaniach i uważa, że udział w nich jest dla niej istotny?

Czy zapytaliście grupę docelową o ich oczekiwania i przygotowaliście się odpowiednio do ich spełnienia?

Krok 3.2. Przyjrzyj się organizacjom, które już pracują z dziećmi i znajdź osoby, które mogą być pomocne.

Pytania pomocnicze:

Kto jeszcze (w tym specjaliści i inne organizacje) współpracuje z tymi grupami dzieci? Czy istnieją organizacje lub osoby posiadające doświadczenie we współpracy z dziećmi, do których możesz zwrócić się po rady?

Czy możesz połączyć swój projekt z ich pracami? Jeśli tak, to w jaki sposób? jaką wiedzę lub zasoby mogą one wnieść do Twoich działań?

Czy mogą pomóc Ci nawiązać kontakt z Twoją grupą docelową?

Przykłady:

- Sweden – Fryshuset “Vi behövs”: <https://fryshuset.se/verksamhet/vi-behovs>
- Sweden – Pamoja Girls: <https://www.pamojagirls.org/>
- Poland – Education halls/rooms: <https://www.gov.pl/web/kgpsp/wykaz-sal-edukacyjnych>

•

Narzędzia i materiały:

Etap 4 – Dowiedz się, co musisz zrobić, żeby współpracować z dziećmi

Opis/Wdrożenie:

Jesteś na dobrej drodze! Współpraca z dziećmi wymaga jednak rozważenia pewnych dodatkowych aspektów. Ten etap jest absolutnie konieczny, bowiem jeśli współpraca z dziećmi ma być znacząca i bezpieczna, wymaga to uwzględnienia pewnych aspektów, które są odmienne niż w przypadku pracy z dorosłymi. Prosimy więc o uważne przejście przez kolejne kroki. Nie ma tu miejsca na pośpiech.

Po ukończeniu trzech następnych kroków zalecamy skonsultowanie się ze specjalistą w zakresie współpracy z dziećmi. Pozwoli to zagwarantować, że żaden istotny aspekt nie został pominięty. Należy pamiętać, że zapewnienie etycznej i bezpiecznej pracy z dziećmi **musi zawsze być Waszym najwyższym priorytetem.**

Krok 4.1. Zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa

Pytania pomocnicze:

Jak bezpieczne są działania, w których mają uczestniczyć dzieci?

Czy przeprowadziliście ocenę ryzyka? Dlaczego nie?

Czy Wasza organizacja wdrożyła politykę zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa?

Jakie specjalne środki bezpieczeństwa należy zapewnić dla danych prac?

W jaki sposób możesz zagwarantować, że wszyscy zaangażowani dorośli będą odpowiednio wyszkoleni w zakresie bezpieczeństwa dzieci, a procedury będą przestrzegane?

Krok 4.2. Dowiedz się, jakie materiały (prawne) są konieczne przy współpracy z dziećmi.

Pytania pomocnicze:

Jakich materiałów potrzebujesz, żeby przygotować aktywności odpowiednie do wieku dzieci?

Jak wygląda proces uzyskiwania zgody od dzieci? Jak wygląda proces uzyskiwania zgody od rodziców?

W jaki sposób zapewnisz uzyskanie wszystkich potrzebnych zezwoleń?

Krok 4.3. Zadbaj o to, aby współpraca z dziećmi była etyczna i znacząca

Czy znasz dziewięć podstawowych wymagań dotyczących etycznej i znaczącej współpracy z dziećmi?

Które procedury stanowią największe wyzwanie? Jakie procedury należy opracować, żeby zapewnić istnienie dziewięciu filarów?

Czy dzieci wiedzą, dlaczego mogą zaangażować się w dane zadanie (program, działanie, itp.)?

Jaką wartość dodaną przedstawia dana interakcja dla dzieci?

Czy skonsultowaliście to z ekspertami i grupą docelową?

Przykłady:

- CBSS Child Safeguarding Policy <https://childrenatrisk.cbss.org/wp-content/uploads/sites/10/2020/12/CBSS-Child-Safeguarding-Policy-2024.pdf>
- Guidance on the use of photos of children <https://childrenatrisk.cbss.org/wp-content/uploads/sites/10/2022/03/CBSS-Guidance-on-photos-with-Children-2022.pdf>

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:
- National Society for the Prevention of Cruelty to Children Writing safeguarding policies and procedures <https://learning.nspcc.org.uk/safeguarding-child-protection/writing-a-safeguarding-policy-statement>
- National Society for the Prevention of Cruelty to Children Safeguarding training courses <https://learning.nspcc.org.uk/training>
- Save the Children, US: What is Child Safeguarding? <https://www.savethechildren.org/us/what-we-do/safeguarding-children>
- Timeout Dialogue: <https://www.timeoutdialogue.fi/>
(concept specifically for young people under development: <https://www.dialogopaus.fi/unga/>)
- Child centred disaster risk reduction <https://www.unicef.org/vietnam/child-centred-disaster-risk-reduction>
- Child centred DRR toolkit: <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/child-centred-drr-toolkit/>
- UNICEF, example consent form: <https://www.unicef.org/mena/media/15151/file>
- Key things to consider for organisations when working with children <https://emergingminds.com.au/resources/an-overview-of-child-participation-key-issues-for-organisations-and-practitioners/#information-for-organisations>

- Save the Children – The Nine Basic Requirements for Meaningful and Ethical Children’s Participation:
https://resourcecentre.savethechildren.net/pdf/basic_requirements-english-final.pdf/

Etap 5 – Dowiedz się, jakie zasoby będą potrzebne.

Opis/Wdrożenie:

Znacząca współpraca z dziećmi wymaga pewnych zasobów. Innymi słowy, zasoby są kluczem do udanej współpracy! Jakich zasobów potrzebujesz?

Odpowiedź na to pytanie zależy oczywiście od rodzaju działań, jakie zamierzacie podjąć. Poniżej przedstawiamy listę pytań, które pomogą Wam oszacować potrzebne zasoby.

Przy analizowaniu tego etapu zalecamy realistyczne podejście! Lepiej wiedzieć z wyprzedzeniem, jakie zasoby będą potrzebne niż spotkać się z niemiłą niespodzianką po rozpoczęciu pracy.

Krok 5.1. Zasoby finansowe

Pytania pomocnicze:

Jakie zasoby finansowe będą potrzebne do wykonania prac? (Wypiszcie wszystkie znane Wam koszty, w tym koszty związane z przejazdami, spotkaniami, koszty personelu, materiałów i środków bezpieczeństwa).

Czy dzieci otrzymają wynagrodzenie (pieniężne lub rzeczowe) za swój udział i poświęcony czas?

Jakie inne koszty przyjdą Wam do głowy podczas tych rozważań? (Na to pytanie najlepiej odpowiedzieć z punktu widzenia pesymisty!).

Czy dysponujecie odpowiednimi zasobami finansowymi?

Jeśli nie, to w jaki sposób możecie dostosować swoje plany, zmieniając je tak, aby znacząca współpraca z dziećmi nadal była możliwa?

Krok 5.2. Zasoby ludzkie

Pytania pomocnicze:

Ile osób należy zaangażować, aby zapewnić uczestnictwo dzieci w pracach Waszej organizacji?

Jakie kompetencje i umiejętności powinny mieć te osoby?

Czy w organizacji są osoby, które dysponują odpowiednią wiedzą lub uzyskały formalne kwalifikacje z zakresu pracy z dziećmi?

Jeżeli nie, jaką wiedzę i szkolenia można zapewnić przed przystąpieniem do prac?

Krok 5.3. Czas

Pytania pomocnicze:

Ile czasu potrzeba na zaplanowanie i wykonanie prac i dalszych działań?

Ile czasu powinien zająć dzieciom udział w pracach i kiedy ma się to odbywać?

W jaki sposób zapewnisz wystarczającą ilość czasu na efektywne zaplanowanie i wykonanie prac?

Mamy nadzieję, że teraz lepiej orientujecie się w tym, jakie zasoby są potrzebne. Jeżeli

dostrzegacie istnienie wyraźnego rozdźwięku pomiędzy posiadanymi a potrzebnymi zasobami i nie jesteście pewni, w jaki sposób wypełnić tę lukę, warto zasięgnąć rady osób posiadających doświadczenie we współpracy z dziećmi.

Przykłady

- ...

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:
- Blogpost, Project Cost Estimation: How to Estimate Project Cost, <https://www.projectmanager.com/blog/cost-estimation-for-projects>
- Blogpost, How to Estimate Project Cost in 8 Steps (Accurately), <https://toggl.com/blog/project-cost-estimating>
- Blogpost, Time Estimation in Project Management: Tips & Techniques, <https://www.projectmanager.com/blog/time-estimation-for-project-managers>

Jeżeli udało Wam się ukończyć wszystkie dotychczasowe etapy, to świetnie! Jesteście już prawie gotowi do działania!

Kolejne cztery etapy w naszym modelu oparte są na modelu Lundy. Zanim przejdziecie do kolejnych etapów, zajrzyjcie na stronę [Lundy Model](#) aby upewnić się, że rozumiecie jego podstawowe założenia. Jest to model włączania dzieci w działania, który ma zapewnić realizację wymogów artykułu 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka. Zgodnie z postanowieniami artykułu 12 Konwencji dziecko ma prawo do uczestnictwa we wszystkich sprawach, które go dotyczą. Model Lundy oparty jest na założeniu, że dla skutecznego wdrożenia postanowień artykułu 12 należy uwzględnić cztery różne aspekty: przestrzeń, głos, odbiorców i wpływ.

Etap 6 - Przestrzeń

Opis/Wdrożenie:

Pierwszym elementem modelu Lundy jest przestrzeń. Aby dzieci mogły uczestniczyć w działaniach z zakresu ograniczania ryzyka katastrof, należy przydzielić im odpowiednie zadania i przestrzeń, w której będą mogły wypowiadać swoje opinie. Zastanówcie się nad budynkami, przestrzeniami zewnętrznymi i (lub) spotkaniami online, jakie możecie wykorzystać. Koncepcja ta obejmuje również przestrzeń emocjonalną. Przestrzeń, w której dzieci gromadzą się, aby uczestniczyć w działaniach z zakresu ograniczania ryzyka, musi być przyjazna i bezpieczna.

Przestawiamy kilka pytań, które pomogą Wam określić, co oznacza przestrzeń w kontekście Waszych prac związanych z ograniczaniem ryzyka katastrof. Celem tych pytań jest zagwarantowanie odpowiedniej przestrzeni dla Waszej grupy docelowej, która pomoże Wam osiągnąć wspólne cele. Przestrzeń, w której dzieci czują się bezpieczne i mile widziane jest niezbędna dla znaczącej i etycznej współpracy. Należy więc potraktować te pytania bardzo poważnie!

Krok 6.1. Dowiedz się, co oznacza przestrzeń w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Pytania pomocnicze:

Jaki rodzaj fizycznej przestrzeni ułatwi uczestnictwo dzieci i przyczyni się do osiągnięcia Waszego celu?

Czy można coś zrobić, żeby uczynić tę przestrzeń bardziej zapraszającą i przyjazną dla dzieci?

W jaki sposób zapewnić bezpieczeństwo i inkluzywność przestrzeni? (Pamiętajmy, że katastrofy wpływają negatywnie na wszystkie dzieci).

Czy Wasze prace związane z ograniczaniem ryzyka katastrof wymagają dodatkowych założeń dotyczących przestrzeni?

Krok 6.2. Dowiedz się, co dla twojej grupy docelowej oznacza przestrzeń w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Czy zapytaliście grupę docelową, w jakiego rodzaju przestrzeni chciałaby uczestniczyć w działaniach?

Na jakie sposoby grupa docelowa może współtworzyć przestrzeń tak, żeby wszyscy czuli się włączeni?

W jaki sposób dzieci mogą podejmować decyzje lub uczestniczyć w ich podejmowaniu?

Przykłady:

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:

Co-funded by the
European Union

Etap 7 – Głos

Opis/Wdrożenie:

Na tym etapie przemyśleliście już kwestie przestrzeni i tworzenia przyjaznego środowiska, zachęcającego do uczestnictwa. Doskonale! Wspierające otoczenie jest niezbędne dla znaczącej i etycznej współpracy z dziećmi. Samo to jednak nie wystarczy. Trzeba wziąć pod uwagę także inne aspekty.

Głos to drugi element modelu Lundy. Termin ten odnosi się do uważnego zastanowienia się nad informacjami, jakie dzieci powinny przyswoić na temat waszej pracy, żeby formułować swoje opinie. Jakich informacji potrzebują dzieci? Należy je dostosować do stopnia dojrzałości i umiejętności młodych ludzi. Czy będą wiedziały, jak wyrażać swoje opinie w oparciu o te informacje? Etap „Głos” pozwoli Wam przemyśleć te kwestie.

Przestawiamy kilka pytań, które pomogą Wam określić, co oznacza głos w kontekście Waszych prac związanych z ograniczaniem ryzyka katastrof.

Krok 7.1. Dowiedz się, co oznacza głos w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Pytania pomocnicze:

Na jakie pytania związane z ograniczaniem ryzyka katastrof grupa docelowa może udzielić odpowiedzi?

Jakie informacje będą grupie potrzebne, żeby mogła wyrażać opinie?

Jakie materiały powinniście dostarczyć grupie, żeby mogła sformułować opinię?

Na jakie, różnorodne sposoby dzieci mogą wyrażać swoje poglądy lub opinie?

Czy dzieci rozumieją oczekiwania związane z ich udziałem w pracach, jego znaczenie i ograniczenia?

Krok 7.2. Dowiedz się, co dla twojej grupy docelowej oznacza głos w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Pytania pomocnicze:

Czy zapytaliście grupę docelową, w jakiej tematyce chciałyby wnieść swój wkład w działania?

Czy zapytaliście grupę docelową, jakie informacje będą jej potrzebne, żeby mogła sformułować opinię?

Czy zapytaliście dzieci o preferowany przez nie sposób wyrażania opinii?

W jaki sposób grupa docelowa może kierować swoim udziałem w pracach (np. kierować dyskusją i podejmować decyzje)?

Przykłady:

- Child centred disaster risk reduction <https://www.unicef.org/vietnam/child-centred-disaster-risk-reduction>
- <https://resourcecentre.savethechildren.net/document/child-centred-drr-toolkit/>
Child centred DRR toolkit

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:

Etap 8 - Odbiorcy

Opis/Wdrożenie:

Trzecim elementem modelu Lundy są odbiorcy. Jeśli udało Wam się zapewnić dzieciom przestrzeń i dać im głos, to znaczy, że przeszliście już długą drogę. Co stanie się jednak, jeśli dzieci sformułują i wyrażą swoje opinie, ale nikt ich nie wysłucha? Aby ten scenariusz nie mógł się wydarzyć, należy zapewnić im właściwych odbiorców.

Oznacza to danie dzieciom możliwości przekazania swoich opinii osobom, które mają obowiązek ich wysłuchać. Istotne jest jednak także to, aby te osoby miały możliwość działania w oparciu o przekazane opinie. Istnienie odbiorców gwarantuje więc, że głos dzieci zostanie wysłuchany przez osoby posiadające odpowiednie kompetencje do wprowadzania zmian lub podejmowania decyzji w danej sprawie.

Krok 8.1. Dowiedz się, co oznaczają odbiorcy w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Kim są odpowiednie osoby decyzyjne (wewnątrz organizacji i poza nią), które powinny wysłuchać waszej grupy docelowej?

Kto, Waszym zdaniem, powinien zaangażować się we współpracę z grupą docelową?

Kto podejmuje decyzje lub może być pomocny w osiąganiu postępów w pracach?

Czy Wasi odbiorcy zdają sobie sprawę ze znaczenia współpracy z dziećmi? Jeżeli nie, czy możecie to zmienić?

W jaki sposób możecie zapewnić, że odbiorcy faktycznie wysłuchają grupy docelowej?

Krok 8.2. Dowiedz się, co dla Twojej grupy docelowej oznaczają odbiorcy.

Czy zapytaliście grupę docelową o ich oczekiwania i o to, z kim chcieliby rozmawiać?

Kto, zdaniem Waszej grupy docelowej, jest najważniejszą osobą odpowiedzialną za podejmowanie decyzji, a kto może wspierać grupę w jej pracach?

Przykłady:

- Child and youth participation during crisis, Nordic Welfare centre (see p. 31-36).
<https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1744885/FULLTEXT01.pdf>

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:

Etap 9 - Wpływ

Opis/Wdrożenie:

Mamy nadzieję, że na tym etapie zdążyliście już rozważyć różne aspekty przestrzeni, głosu i odbiorców. To wspaniale! Został więc tylko jeden element: wpływ. Jeżeli osoby, które mogą wprowadzić zmiany, miałyby tylko wysłuchać dzieci, ale nigdy nie przeszłyby do działania, to jaki to wszystko miałyby sens? Wpływ oznacza poważne traktowanie wypowiedzi dzieci i podejmowanie odpowiednich działań wtedy, kiedy jest to potrzebne. Oznacza to także, że dzieci i młodzież powinni być informowani o tym, w jaki sposób ich opinie zostały uwzględnione w procesie podejmowania decyzji, w którym uczestniczyli. Czasami nie jest możliwe podjęcie działań w oparciu o poglądy dzieci. To jest w porządku, należy jednak poinformować dzieci, dlaczego było to niemożliwe.

Krok 9.1. Dowiedz się, co oznacza wpływ w kontekście działań z zakresu ograniczania ryzyka katastrof.

Pytania pomocnicze:

Co oznacza „poważne traktowanie opinii dzieci” w kontekście Waszej pracy związanej z ograniczaniem ryzyka katastrof?

Co w tym kontekście oznacza „działanie w oparciu o opinie dzieci”?

Co, patrząc realistycznie, dzieci mogą osiągnąć dzięki uczestnictwu w procesie?

Jakie konkretne kroki możesz podjąć, aby zapewnić, że wkład wniesiony przez dzieci znajdzie zastosowanie w praktyce?

Krok 9.2. Dowiedz się, co dla Twojej grupy docelowej oznacza wpływ.

Pytania pomocnicze:

Czy zapytaliście Waszą grupę docelową o to, co chce osiągnąć dzięki uczestnictwu w pracach?

Czy dzieci zostały poinformowane o tym, w jaki sposób ich opinie zostały uwzględnione i stały się podstawą do działań?

Czy dzieci otrzymały informacje zwrotne wyjaśniające powody podjęcia określonych decyzji?

Przykłady:

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:

Etap 10 – Monitorowanie i ocena

Opis/Wdrożenie:

Brawo! Dotarliście już prawie do końca! Przed Wami już tylko ostatni, lecz bardzo ważny etap. Bardzo łatwo jest zapomnieć o istotnym aspekcie współpracy z dziećmi, jakim jest umożliwienie im przekazania informacji zwrotnej. Należy to zaplanować jeszcze przed rozpoczęciem prac. W przeciwnym wypadku możliwości skutecznego przekazania informacji zwrotnych zostaną ograniczone.

Ten etap jest powiązany z ostatnimi dwoma elementami modelu Lundy, a mianowicie z odbiorcami i wpływem. Jest jednak niezwykle ważne, aby pamiętać, że dzieci potrzebują przekazać Wam informacje zwrotne na temat wykonanej przez Was pracy. Zaplanowanie sposobu przekazania takich informacji na samym początku prac pozwoli usprawnić cały proces.

Etap 10.1. Zbieranie informacji zwrotnych

Pytania pomocnicze:

Jaki sposób przekazania informacji zwrotnych uważacie za najlepszy i najbardziej inkluzywny?

W jaki sposób możecie zapewnić, że głos dzieci zostanie usłyszany?

Jak możecie zagwarantować włączenie informacji zwrotnych otrzymanych od dzieci do Waszych działań?

Czy zapytaliście dzieci o preferowany przez nie sposób przekazywania informacji zwrotnych?

Przykłady:

Narzędzia i materiały:

- Przykładowe odpowiedzi na powyższe pytania:
- Children and Young People's Feedback Form: https://hubnanog.ie/wp-content/uploads/2023/06/5611-Hub_na_nOg-Feedback-Form_individual.pdf
- Save the Children, Toolkit for Monitoring and Evaluating Children's Participation, <https://resourcecentre.savethechildren.net/collection/toolkit-monitoring-and-evaluating-childrens-participation/>
- Gathering Feedback and Listening to Young People – Challenges and Approaches, the Belgrave Trust, <https://blagravetrust.org/wp-content/uploads/2015/10/LISTENING-TO-YOUNG-PEOPLE-case-studies.pdf>
- Council of Europe – Child Participation Assessment Tool:

- <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806482d9>
- Ungas Delaktighet: <https://nuoretjaosallisuus.fi/sv/kvalitetskriterierna-for-ungas-delaktighet/> (in Finnish and Swedish)

Kilka słów na zakończenie

Dziękujemy za zapoznanie się z naszym poradnikiem! Mamy nadzieję, że okazał się pomocny. Pragniemy dodać od siebie jeszcze tylko jedno: Życzymy Wam powodzenia w Waszej pracy!

Zastrzeżenie:

Niniejszy poradnik został opracowany w czerwcu 2024 r. w ramach projektu „Secure Kids” (Bezpieczne Dzieci), w formacie internetowym. Został on przetłumaczony na kilka języków. Prace nad tłumaczeniami ukończono w czerwcu 2024 r. Wersja w języku angielskim będzie stale aktualizowana przez cały czas trwania projektu (i być może również po jego zakończeniu). Tłumaczenia zawierają wszystkie najistotniejsze informacje, lecz po wykonaniu tłumaczeń na stronie internetowej mogą pojawić się dodatkowe zasoby lub przykłady.